POROČILO O REZULTATIH VPRAŠALNIKA O PROBLEMIH ŠTUDIJA V PRVEM LETNIKU NA VISOKI ŠOLI ZA SOCIALNO DELO V LJUBLJANI

V okviru projekta Univerze v Ljubljani »Posodabljanje študijskega procesa in povečanje učinkovitosti študija« pod vodstvom prof. dr. Barice Marentič Požarnik in mag. Bogomirja Mihevca smo na Visoki šoli za socialno delo konec maja 1995 povprašali vzorec 77 študentov 1. letnika o morebitnih problemih študija v njihovem prvem študijskem letu. Študentje so svojo nalogo resno in zavzeto opravili – rezultat so številna zanimiva, kritična, konstruktivna, izvirna mnenja, ocene, predlogi, ki jih kar obširno predstavljamo v časopisu Socialno delo, saj menimo, da pomenijo zelo potrebno informacijo tako za učitelje kot za študente. Obdelavo rezultatov vprašalnika sva si razdelila Bogomir Mihevc in Lea Šugman Bohinc. Skupaj sva ugotovila pogostost posameznih odgovorov, Bogomir Mihevc je na podlagi vprašalnikov izpisal odgovore anketiranih študentov, sama pa tukaj predstavljam poročilo o rezultatih ankete.

Dve tretjini vprašanih študentov odgovarja, da so imeli manjše težave pred vpisom, na začetku študija in med njim, slaba šestina jih meni, da niso imeli nikakršnih težav, petina pa jih je imela ali jih še vedno ima kar precej. V času, ko so se še odločali za študijsko smer, so študentje pogrešali zlasti (jasnejše in številnejše) podatke o poklicu in stroki, liku diplomanta, možnostih zaposlitve, pa tudi o načinu dela in metodah učenja na visokošolski izobraževalni ustanovi. S tem so bile povezane tudi njihove začetne muke in težave, negotovosti, prepuščenost samim sebi, problematična uskladitev novega urnika z drugimi obveznostmi, nezadostno sodelovanje šole s študentsko organizacijo ter obveščanje o obstoječih študentskih dejavnostih. Dve petini študentov je pogosto podvomilo v lastne sposobnosti, slabo petino so begali odnosi s kolegi in kolegicami, dobra petina pa jih meni, da niso imeli večjih osebnih težav.

Za študente 1. letnika socialnega dela je bil v študijskem letu 1994/95 najbolj pereč problem organizacije študija. Pritožili so se glede obveščanja o stvareh, pomembnih za študij, in glede neustreznih prostorov in opreme. Večino njihovih pripomb delijo tudi učitelji in uprava šole, na primer glede prostorske ločenosti predavalnic, referata in knjižnice, pa da je knjižnica premajhna in nima čitalnice, da ni kantine. Menimo, da se bodo z dokončno preselitvijo šole na novo lokacijo in s postopno ureditvijo ter morebitno dograditvijo novih prostorov omenjene težave nehale. Študentje pa so kritični tudi do dela učiteljev in opozarjajo na njihovo zamujanje na predavanja, vaje, izpite, govorilne ure, pri objavi izpitnih ocen, pa tudi na to, da pogosto ne obvestijo (pravočasno) študentov o svoji odsotnosti. Nekateri učitelji so nedostopni izven časa govorilnih ur (na VŠSD uči precejšnje število zunanjih sodelavcev). Nekaj študentov predlaga, da bi učitelji namesto izpita ob koncu študijskega leta vpeljali več kolokvijev prek vsega leta.

Na vprašanje, kakšne so njihove pozitivne izkušnje s šolo, študentje soglasno odgovarjajo, da jim je zelo všeč topel, naklonjen, prijazen, prijateljski, sproščen, oseben, pristen, odprt, demokratičen, sprejemajoč in korekten odnos učiteljev do študentov, všeč so jim njihovi lastni medsebojni odnosi, pa tudi vzdušje na šoli kot celoti. Pohvale vredna so nekatera predavanja (na primer iz pedagogike, uvoda v ustavno ureditev, psihologije) in vaje (na primer iz sociologije, psihologije, antropologije) – všeč jim je delo v manjših skupinah, z veliko pogovora. Všeč jim

je praksa, študijski program (predmetnik) se jim zdi pester in zanimiv. Pozdravljajo prijaznost referentke za študentske in študijske zadeve in delavk v pisarni šole. Všeč jim je iz dveh kolokvijev sestavljeni izpit pri sociologiji in angleščini.

Da bi se odnosi med študenti in učitelji oz. asistenti še izboljšali, ponujajo slednjim vrsto predlogov. O govorilnih urah – naj jih razpišejo v času, ki bo usklajen z urnikom študentov; naj jih ne zamujajo; naj bodo na novi lokaciji (Topniška 33), kjer so tudi predavanja. O izvajanju predavanj in vaj – naj jih ne zamujajo, pa tudi ne zavlačujejo in podaljšujejo; naj jih poskusijo popestriti, narediti zanimivejša; učitelji naj bodo sami bolj energični, angažirani, bolj naj spodbujajo študente k sodelovanju; naj res predavajo, ne pa berejo lastna skripta; naj vprašajo študente za njihovo mnenje o svojih predavanjih, vajah, za predloge izboljšave. O izpitih – naj dajo študentom več in natančnejše podatke o kolokviju, izpitu; določenih izpitov naj ne bi ocenjeval le en učitelj. O odnosu do študentov – naj bolj razumejo in upoštevajo želje in zamisli študentov; naj se poskusijo približati študentom tudi kot ljudje, ne le kot profesorji; naj prisluhnejo študentu, ki je tudi človek in ima včasih težave. Nekaj vprašanih predlaga učiteljem in asistentom, naj ostanejo taki, kakršni so.

Ko se študentje ozirajo nazaj in razmišljajo, kaj bi storili drugače, če bi bili znova na začetku študija, jih velika večina meni, da bi si predvsem bolje razporedili čas: študirali bi bolj sproti in poglobljeno, si drugače porazdelili izpite, redneje hodili na predavanja in si natančneje urejali zapiske, že med študijem bi več brali, tudi neobvezno študijsko literaturo, se udeleževali strokovnih okroglih miz, tečajev, seminarjev; aktivnejši pa bi bili tudi v obštudijskih dejavnostih. Nekdo meni, da bi bil bolj pripravljen stopiti do profesorja po pomoč. Nekateri študentje ne bi bistveno spremenili načina svojega študija.

Določene težave študentov so povezane z njihovimi delovnimi pogoji za študij in življenje. V znanih prostorskih (in predselitvenih) razmerah šola ne premore čitalnice, kjer bi lahko študentje študirali v času med obveznimi študijskimi urami, kar mnogim otežuje že tako težke pogoje za študij. Le petina jih meni, da niso imeli večjih težav. Študentje se pritožujejo nad premajhnim številom izvodov učbenikov v knjižnici – obvezna literatura je tako stalno izposojena. Včasih študentje preživijo ves dan na šoli, zato jim zmanjkuje časa za sprotni študij.

Morda lahko šola (univerza) kako pomaga študentom pri njihovem uvajanju v novo okolje in preživljanju. Študentje izbirajo zlasti naslednje možnosti pomoči: s tutorji, študenti višjih letnikov; z ureditvijo prostorov za študij (čitalnica); s poceni učbeniki, študijsko literaturo; s svetovalno službo za študente v okviru šole. Vprašani tem predlogom dodajajo še enega zelo pomembnega: pomoč šole z večjo podporo pri organizaciji družabnega življenja študentov (dodali bi, da tudi učiteljev in upravnega ter drugega osebja šole).

Ko študentje povzemajo svoje mnenje o največjem problemu 1. letnika na Visoki šoli za socialno delo, poskušajo to opredeliti z vidika možnega načina urejanja tega problema in z vidika možnega ali odgovornega izvajalca. O pomoči brucom, ki se ne znajdejo dobro v novem okolju, nimajo zadostnih podatkov o študiju, učiteljih, učnih strategijah, študijski literaturi, izpitih, poklicu, možnostih zaposlitve ipd., menijo, da bi lahko veliko pomagali tisti, ki so na šoli odgovorni za obveščanje študentov, tako učitelji in asistenti kot študenti višjih letnikov-tutorji; potrebna bi bila tudi svetovalna služba za študente v okviru šole. O prostorskih težavah (zelo problematična je uporaba prostorov brez oken) in neustrezne knjižnice s prepotrebno čitalnico vprašani menijo, da šola potrebuje dodatna finančna sredstva (npr. za dograditev), ki bi jih morala zagotoviti Ministrstvo za šolstvo in šport z univerzo in vlada, pri urejanju prostorov pa pomagati vsi – delavci šole in študentje, tudi z iskanjem sponzorjev. O zamujanju profesorjev in nenapove-

danem odpadanju ur predavanj ali vaj študentje predlagajo resen poduk učiteljem o etiki in morali; na šoli bi moral biti kdo odgovoren za nadzor opravljenega dela učiteljev – šola sama naj se bolje organizira. Učitelja, ki predavanj ne izvaja dovolj strokovno in kvalitetno, mora zamenjati drug učitelj, ali pa je treba spremeniti študijski program. Natančno je treba skrbeti za to, da se izpitni roki ob koncu šolskega leta ne bi prekrivali. Glede slabo razvitega družabnega življenja na šoli študentje predlagajo povezovanje študentov različnih letnikov na raznih srečanjih in skupnih projektih zlasti študentov, pa tudi z učitelji; menijo, bi lahko to nalogo izpeljali študentje sami, potrebovali pa bi neki večnamenski prostor. Vprašani navajajo tudi stanovanjski problem študentov in odpirajo vprašanje, kako zagotoviti več stanovanj, cenejša stanovanja; predlagajo različne subvencije, privatna stanovanja za študente; odgovorni za to so ŠOU, univerza, država.

Študentje imajo še nekatere druge konkretne predloge za izboljšavo študija na naši šoli. Želijo si še kvalitetnejši študij z ustreznim prehodom iz srednješolskega načina učenja v visokošolski, obvezen odmor med pedagoškimi urami, upoštevanje študentovega strokovnega obštudijskega (na primer terenskega) udejstvovanja pri oceni njegovega dela, še več prakse, čimvečji poudarek na aktualnih temah pri vajah. Predlagajo daljši čas uradnih ur referata za študentske in študijske zadeve, ureditev možnosti ustrezne prehrane za študente v okviru šole. Menijo, da bi bilo dobro uvesti tutorstvo za vse letnike, ne samo za prve, in ob tem razmišljajo, da je lahko projekt tutorstva, ki ga želi šola organizirati v naslednjem študijskem letu, tudi priložnost za želeno družabno povezovanje študentov.

Ob koncu ankete so študentje izrazili zadovoljstvo z njo in upanje (nekateri pa tudi rahel dvom), da bo pripomogla k sodobnejšemu, drugačnemu, aktivnejšemu, bolj sproščenemu, zanimivejšemu, boljšemu študiju. Všeč jim je, da imajo enkrat tudi sami študentje možnost sporočiti svoja stališča in predloge o študiju in šoli, ki so si ju izbrali za svojo poklicno usmeritev.

Lea Šugman Bohinc
Bogomir Mihevc